

Súkromná spojená škola, Záhradná 12, Detva

**PLÁN UPLATŇOVANIA ŠTANDARDOV DODRŽIAVANIA
ZÁKAZU SEGREGÁCIE**

AKČNÝ PLÁN

Detva, 01.09.2025

ÚVOD

Definícia segregácie a jej negatívne dopady

Segregácia je proces alebo stav, pri ktorom sú jednotlivci alebo skupiny oddelené od zvyšku spoločnosti na základe určitých charakteristík, ako sú **rasa, etnický pôvod, náboženstvo, pohlavie, jazyk, sociálna trieda, vek alebo zdravotné postihnutie**. Toto oddelenie môže byť **formálne (zákonmi)** alebo **neformálne (spoločenskými normami či predsudkami)**.

Negatívne dopady segregácie:

Sociálna nerovnosť

- Segregované skupiny majú často horší prístup ku vzdelaniu, zdravotnej starostlivosti, zamestnaniu či bývaniu.
- Znižuje sa ich kvalita života a zvyšuje sa riziko chudoby.

Obmedzené príležitosti

- Ľudia vylúčení zo spoločnosti nemajú rovnaké šance na osobný a profesionálny rozvoj.
- Dochádza k tzv. *sociálnej pasci*, z ktorej je ťažké uniknúť.

Posilňovanie stereotypov a predsudkov

- Oddelené skupiny sa navzájom nepoznajú, čo podporuje šírenie nepravdivých predstáv a strachu.
- To vedie k diskriminácii, rasizmu alebo xenofóbii.

Psychologické následky

- Pocit menejcennosti, frustrácie, hnevu, depresie či úzkosti medzi segregovanými osobami.
- Negatívne ovplyvňuje identitu a sebaúctu jednotlivcov.

Narušenie spoločenskej súdržnosti

- Spoločnosť sa rozdeľuje, chýba solidarita a vzájomné porozumenie.
- Môže to viesť ku konfliktom, protestom alebo aj násilným nepokojom.

Právny rámec a záväzky vyplývajúce zo zákonov a medzinárodných štandardov

Slovenský právny rámec

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (Školský zákon)

- Zakotvuje princípy rovnosti a zákazu diskriminácie (§ 3).
- Upravuje právo na vzdelanie pre všetky deti vrátane tých so ŠVVP.
- Podporuje **inkluzívne vzdelávanie** ako základný princíp školského systému.
- Zakazuje **neodôvodnenú segregáciu** – žiaci so zdravotným postihnutím či z marginalizovaného prostredia majú mať rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelaniu.

Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní (Antidiskriminačný zákon)

- Zakazuje diskrimináciu na základe rasy, etnicity, jazyka, zdravotného postihnutia, sociálneho postavenia a iných dôvodov.
- Týka sa aj prístupu ku vzdelaniu – nepriame formy diskriminácie vrátane segregácie sú **nezákonné**.

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

- Obsahuje ustanovenia o zamestnávaní osôb so zdravotným postihnutím a podporuje **inkluzívne pracovné prostredie aj v školách** (napr. zamestnávanie asistentov učiteľa).

Ústava Slovenskej republiky

- **Článok 12:** Ľudia sú si rovní v dôstojnosti aj právach.
- **Článok 42:** Každý má právo na vzdelanie. Základné vzdelanie je povinné a bezplatné.

Medzinárodné záväzky a štandardy

Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím (CRPD)

- Slovensko ho ratifikovalo v roku 2010.
- **Článok 24:** Právo na **inkluzívne vzdelávanie** na všetkých úrovniach – deti so zdravotným postihnutím nemajú byť **vylúčené** zo všeobecného vzdelávacieho systému na základe postihnutia.
- Zaručuje **podporné opatrenia**, ktoré umožnia plnú účasť vo vzdelávaní.

Dohovor o právach dieťaťa (OSN, 1989)

- Právo každého dieťaťa na vzdelanie, ktoré podporuje rozvoj jeho schopností a rešpektuje jeho identitu.
- Vyžaduje **rovnosť príležitostí** a **nediskrimináciu** (článok 2 a 28).

Európsky dohovor o ochrane ľudských práv (EDLP)

- Zakotvuje **zákaz diskriminácie** (článok 14) a právo na vzdelanie (článok 2 protokolu č. 1).

Charta základných práv EÚ

- **Článok 14:** Právo na vzdelanie.
- **Článok 21:** Zákaz diskriminácie.
- EÚ vyžaduje od členských štátov, aby **predchádzali segregácii** a podporovali **rovný prístup ku kvalitnému vzdelaniu**.

Zodpovednosť školy a zriaďovateľa

Školy a ich zriaďovatelia sú podľa zákona povinní:

- **Zabezpečiť rovný prístup ku vzdelaniu** pre všetkých žiakov.

- **Prijat' opatrenia proti segregácii** – napríklad nedeliť triedy podľa etnicity či sociálneho statusu.
- Využívať **asistentov učiteľa**, individuálne vzdelávacie plány a podporné opatrenia.
- **Spolupracovať s rodičmi, odborníkmi a komunitami.**

Dôsledky nedodržiavania zákonov a dohovorov

- Sťažnosti na **Štátnu školskú inšpekciu**, verejného ochrancu práv alebo **Slovenské národné stredisko pre ľudské práva**.
- Riziko **súdnych sporov** alebo **medzinárodnej kritiky** (napr. zo strany EÚ alebo OSN).
- Možné **finančné dôsledky** (strata eurofondov, sankcie).

1. CIELE PLÁNU

- Zabezpečiť rovnaký prístup a rovnaké podmienky pre všetkých
- Eliminovať akékoľvek formy segregácie v prostredí
- Zvýšiť povedomie o zákaze segregácie medzi zamestnancami, žiakmi, alebo klientmi

2. ANALÝZA SÚČASNÉHO STAVU

- Identifikácia prípadov alebo rizík segregácie v organizácii

Možné prípady alebo riziká segregácie v špeciálnej škole

a) Nesprávne umiestnenie žiakov

- **Riziko:** Žiaci (napr. rómske deti alebo deti zo sociálne znevýhodneného prostredia) sú zaradení do špeciálnej školy **nie na základe diagnózy, ale kvôli sociálnemu pôvodu alebo jazykovej bariére.**
- **Príklad:** *Rómske dieťa bez mentálneho postihnutia je umiestnené do špeciálnej školy namiesto bežnej školy len preto, že nevie dobre po slovensky.*

b) Izolácia žiakov v rámci školy

- **Riziko:** Niektorí žiaci sú oddelení aj v špeciálnej škole podľa typu postihnutia alebo podľa pôvodu.
- **Príklad:** *Triedy s rómskymi deťmi sú "automaticky" samostatné, aj keď by nebol dôvod na takéto rozdelenie.*

c) Nízke očakávania od žiakov

- **Riziko:** Učitelia či vedenie školy majú **nížšie očakávania** od niektorých skupín žiakov (napr. rómskych, s kombinovaným postihnutím), čo vedie k obmedzenému rozvoju ich potenciálu.
- **Dôsledok:** *Títo žiaci nedostanú rovnaké šance na rozvoj ako ich rovesníci.*

d) Nedostatok integrácie a spolupráce s bežnými školami

- **Riziko:** Úplné oddelenie žiakov špeciálnej školy od bežného školského prostredia bez možnosti integrácie alebo spoločných aktivít.
- **Dôsledok:** Žiaci nemajú možnosť rozvíjať sociálne zručnosti v rôznorodom prostredí.

e) Segregácia v mimoškolských aktivitách

- **Riziko:** Niektorí žiaci sú vylúčení z krúžkov, školských výletov alebo iných aktivít na základe postihnutia, pôvodu či správania.
- **Dôsledok:** Prehlbuje sa ich pocit vylúčenia.

f) Architektonická alebo komunikačná bariéra

- **Riziko:** Škola nie je prispôsobená pre žiakov s telesným postihnutím alebo poruchami komunikácie.
- **Dôsledok:** Títo žiaci sú nepriamo segregovaní – nemôžu sa plnohodnotne zúčastniť na vyučovaní alebo školských aktivitách.

Ako rizikám segregácie predchádzať

- **Dôsledná diagnostika** – zabezpečiť, aby boli žiaci umiestňovaní do špeciálnej školy na základe odborného vyšetrenia, nie predsudkov.
- **Podpora inklúzie** – spolupráca s bežnými školami, spoločné projekty a aktivity.
- **Vzdelávanie pedagógov** – o predsudkoch, rómskej kultúre, interkultúrnej komunikácii.
- **Individuálny prístup** – rozvíjať silné stránky každého žiaka bez ohľadu na jeho pôvod či postihnutie.
- **Spolupráca s rodičmi a komunitou** – budovanie dôvery a podpora integrácie aj mimo školy.

Vyhodnotenie súčasných opatrení a ich efektivity

Konkrétne opatrenia na zabránenie segregácie

- Zavedenie rovnakých kritérií a postupov pre všetkých
- Vzdelávanie a školenia o rovnosti a diverzite
- Monitorovanie a hodnotenie dodržiavania zásad

KONKRÉTNE OPATRENIA NA ZABRÁNENIE SEGREGÁCIE V ŠPECIÁLNEJ ŠKOLE

1. Dôsledná a objektívna diagnostika žiakov

- **Prijímať žiakov po dôkladnom odbornom vyšetrení (psychologické, špeciálno-pedagogické, lekárske).**
- **Zamedziť zneužívaniu diagnostiky** (napr. nesprávne zaradovanie rómskych detí kvôli jazykovým alebo sociálnym bariéram).

Nástroj: Spolupráca s CPP (Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva), revízia odporúčaní.

2. Podpora inkluzívneho vzdelávania

- Zapájať žiakov do **spoločných školských podujatí**, krúžkov, výletov s bežnými školami.

Príklad: Spoločné oslavy sviatkov, kultúrne alebo športové podujatia s inými školami.

3. Vzdelávanie a školenie pedagógov

- Pravidelné **vzdelávanie učiteľov o inkluzívnych metódach**, antidiskriminácii a práci s deťmi z marginalizovaného prostredia.

Témy: interkultúrna výchova, práca s rómskymi deťmi, jazyková podpora, poruchy učenia a správania.

Forma: Školenia, webináre, mentoring, spolupráca s neziskovkami (napr. Človek v ohrození, ETP Slovensko).

4. Individuálny vzdelávací plán (IVP)

- Tvorba **IVP šitých na mieru** každému žiakovi podľa jeho potrieb, schopností a potenciálu.
- Zohľadňovanie nielen postihnutia, ale aj jazykovej či kultúrnej bariéry.

Spolupráca: Učiteľ + rodič + odborník z CPP.

5. Zamedzenie etnickej segregácie v triedach

- Pri vytváraní tried **nedeliť žiakov podľa etnického pôvodu** (napr. rómske deti zvlášť).
- **Zmiešavanie detí rôznych skupín** podporuje toleranciu a spoluprácu.

Pravidlo: Triedy sa tvoria podľa veku, diagnózy a úrovne schopností, nie etnicity.

6. Podpora rodín a komunit

- **Aktívna spolupráca s rodičmi** – spoločné stretnutia, zapájanie do diania školy, vysvetľovanie práv a možností.
- Podpora **terénnych pracovníkov** v marginalizovaných komunitách.

Príklad: Pedagogický asistent alebo školský psychológ ako spojka medzi školou a rodinou.

7. Pedagogickí asistenti a podporný personál

- Zamestnať **pedagogických asistentov**, najmä pre žiakov so ŠVVP alebo z jazykovo-kultúrne odlišného prostredia.

- Posilniť **tím odborníkov** (špeciálny pedagóg, psychológ, liečebný pedagóg).

Výhoda: Znižovanie bariér, podpora integrácie, individuálny prístup.

8. Monitoring a evalvácia diskriminácie

- Pravidelne **sledovať možné prejavy segregácie** – etnickej, sociálnej, podľa postihnutia.
- Viest' záznamy o umiestňovaní žiakov, zložení tried, podmienkach vzdelávania.

Nástroj: Vnútorňý audit školy, etický kódex, anonymné dotazníky pre rodičov a učiteľov.

ZÁVER

Zabrániť segregácii v škole pre žiakov so ŠVVP znamená:

- zabezpečiť **spravodlivý prístup** k vzdelaniu,
- **budovať inkluzívne prostredie**,
- **rešpektovať individuálne potreby** každého žiaka.

5. Zodpovednosti

- Určenie osôb alebo tímov zodpovedných za implementáciu a kontrolu dodržiavania zákazu segregácie – školský podporný tím školy
- Mechanizmy na nahlasovanie prípadov segregácie a riešenie sťažností - školský podporný tím školy

6. Monitorovanie a hodnotenie

- Pravidelné kontroly a hodnotenie výsledkov
- Úprava plánu na základe zistení

7. Komunikácia

- Informovanie všetkých zainteresovaných o princípoch zákazu segregácie a o postupe v prípade porušenia
- Transparentnosť v riešení prípadov
- Potvrdenie záväzku organizácie k dodržiavaniu zákazu segregácie.

Akčný plán

Školský rok: 2025/2026

Počet žiakov školy: 30

Počet žiakov školy so zdravotným znevýhodnením: 30

Počet PZ/OZ: 13/0

z toho počet pedagogických asistentov: 5

Nepedagogickí zamestnanci školy v procese edukácie (pomocný vychovávateľ): 2

1. Ciele plánu

- Zabezpečiť **rovný prístup ku kvalitnému vzdelávaniu** pre všetkých žiakov bez ohľadu na etnický pôvod, zdravotné postihnutie, sociálny status či jazyk.
- Zamedziť akejkoľvek forme **priamej alebo nepriamej segregácie** v rámci školy.
- Vytvoriť **inkluzívne a bezpečné prostredie**, ktoré rešpektuje rozmanitosť a podporuje potenciál každého žiaka.

2. Oblasti intervencie a opatrenia

Oblasť	Opatrenia	Termín	Zodpovedný
Diagnostika a prijímanie žiakov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spolupráca s CPP pri diagnostike (objektívne zaradenie do špeciálnej školy) ▪ Revízia diagnostík žiakov s podozrením na nesprávne zaradenie 	priebežne	výchovný poradca riaditeľ
Zloženie tried	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedeliť žiakov podľa etnického pôvodu alebo sociálneho statusu ▪ Zohľadňovať individuálne potreby, nie pôvod 	pred začiatkom školského roka	riaditeľ
Pedagogická prax a podpora	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pravidelné vzdelávanie učiteľov o inklúzii, desegregácii, rómskej kultúre, špecifikách vyučovania žiakov s PAS, žiakov s viacnásobným postihnutím ▪ Individuálne vzdelávacie plány (IVP) ▪ Využitie pedagogických asistentov a odborného tímu 	priebežne	riaditeľ výchovný poradca

Školské prostredie a aktivity	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Spoločné aktivity žiakov všetkých skupín ▪ Zapojiť žiakov do spoločných projektov, výletov a osláv ▪ Zabezpečiť dostupnosť pre všetkých (aj architektonicky) 	priebežne	triedny učiteľ koordinátor prevencie
Spolupráca s rodinou a komunitou	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pravidelné stretnutia s rodičmi ▪ Zapájanie rodičov do života školy ▪ Komunikácia v jazyku zrozumiteľnom rodičom (ak treba, tlmočník) 	min. 3× ročne	riaditeľ výchovný poradca koordinátor prevencie
Monitoring a evalvácia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vnútrošný audit: zisťovanie prípadov segregácie alebo nerovnosti ▪ Anonymné dotazníky pre učiteľov, žiakov a rodičov ▪ Vyhodnotenie a revízia plánu každý rok 	máj 2026	výchovný poradca

3. Právny a metodický rámec

Plán vychádza z týchto dokumentov:

- Zákon č. 245/2008 Z. z. (Školský zákon)
- Zákon č. 365/2004 Z. z. (Antidiskriminačný zákon)
- Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím
- Štandardy dodržiavania zákazu segregácie a diskriminácie (MŠVVaŠ SR, 2017)
- Usmernenie na predchádzanie segregácie rómskych detí (MŠVVaŠ SR)

4. Spôsob kontroly a hodnotenia

- **Zodpovednosť:** Vedenie školy v spolupráci so školským podporným tímom, pedagogickým zborom a Radou školy.
- **Spôsob:** Interná správa o plnení plánu 1× ročne na konci školského roka (riaditeľka školy), prípadne predloženie Štátnej školskej inšpekcií.
- **Úprava plánu:** Podľa výsledkov evalvácie a spätnej väzby.

Záver

Tento plán je záväzný pre všetkých zamestnancov školy. Jeho plnenie priamo ovplyvňuje kvalitu vzdelávania, dodržiavanie práv žiakov a celkovú povest' školy. Je nástrojom na **predchádzanie diskriminácii a segregácii**, podporu **inklúzie** a rozvoj **rovných príležitostí**.